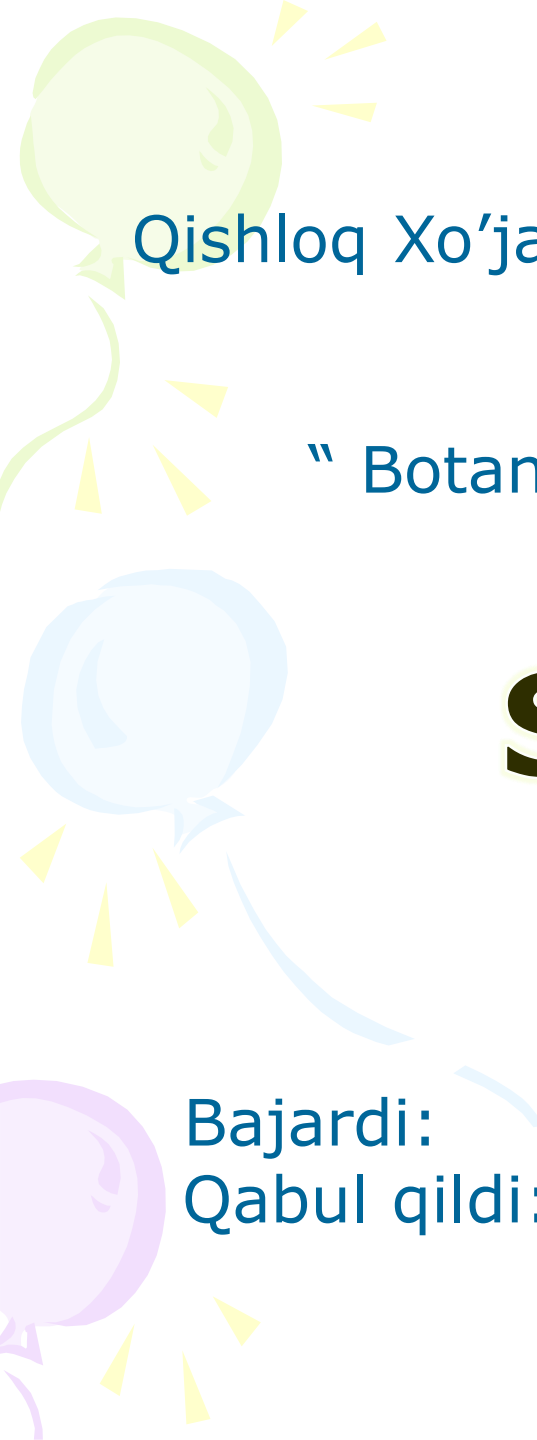

Tosh DAU Nukus filiali
Qishloq Xo'jaligi Menejmenti va Zootexniya fakulteti
1-„v“ Menejmenti talabasi
Abdrazakov Azamatning
“ Botanika va O'simliklar fiziologiyasi va
biologiyasi” fanidan

Slayd ishi

Bajardi:
Qabul qildi:

Abdrazzakov A
Jangabaev A

Nukus-2016

Mavzu: O'simlik gistalogiya asoslari

Reja:

I – Bob: Krish

II – Bob: Asosiy qisim

a) O'simlik gistalogiyasi

b) To'qima turlari

IV – Bob: Xulosa

V – Bob: Foydalanilgan adabiotlar

Kirish

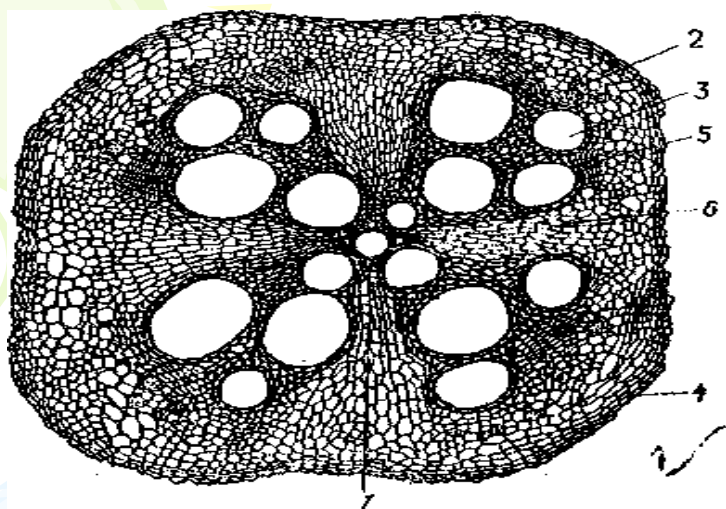
Hujayra orasida chiqib kelishi va shakli o'xshash muayyan tiklanib turadigan, ma'lum bir necha vazifani bajaradigan hujayralari bor. Bunday hujayralar to'plami *to'qima* deyiladi. 1682-yil ingiliz tabyotshunosi **N. Gryu** "O'simliklar anatomyasi" degan asarida "to'qima" tushinchasini fanga olib kirdi. To'qimalar barcha yuksak o'simliklar uchun xos. To'qimalar bajaradigan vazifasiga qarab xilma xil bo'ladi. Agar to'qimalar bir hil tipdagi hujayralardan iborat bo'lsa oddiy, aksincha har xil tipdagi hujayralardan iborat bo'sa murakkab to'qima deyiladi. Botonikaga doir turli adabyotlarda 10 dan ortiq to'qimalar mavjudligi haqida ma'lumotlar berilgan.

Hosil qiluvchi to'qima (meritsema)

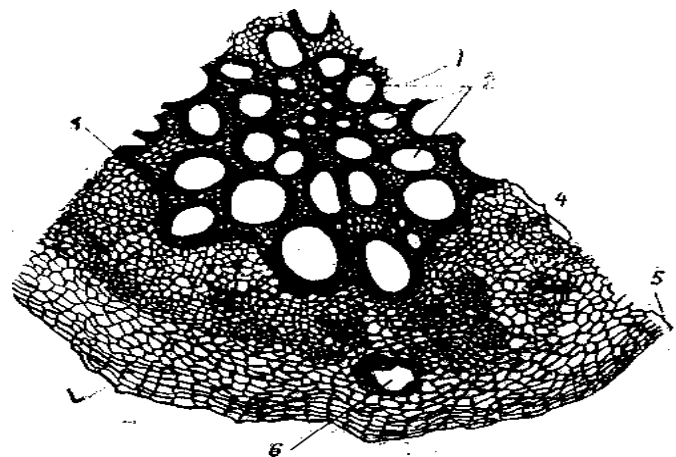
Faqat o'simliklarda uchraydi. Sababi u o'simliklarning deyarli barcha azolarida uchrab boshqa to'qimalarni hosil qilishda ishtirok etadi. Uning hujayralari yirik yadroli, donador sitoplazmali, nozik po'stli, yupqa va elastik xususiyatga ega bo'lishi bilan ajralib turadi. U asosan uchki va yon hosil qiluvchi to'qimalarga ajraladi. Uchki to'qimalar kurtak, novda, ildizlarning uchlarida joylashgan bo'lib o'simlikning bo'yiga o'sishni taminlaydi. Halqa shaklida yog'ochlik va lub orasida o'rnashgan yon kambiy to'qima hisobiga o'simlik poya tana ildiz eniga o'sadi. Jaroxatlangan o'simlik tanasini tiklashda ham hosil qiluvchi to'qima faol ishtirok etadi.

O'tkazuvchi to'qima

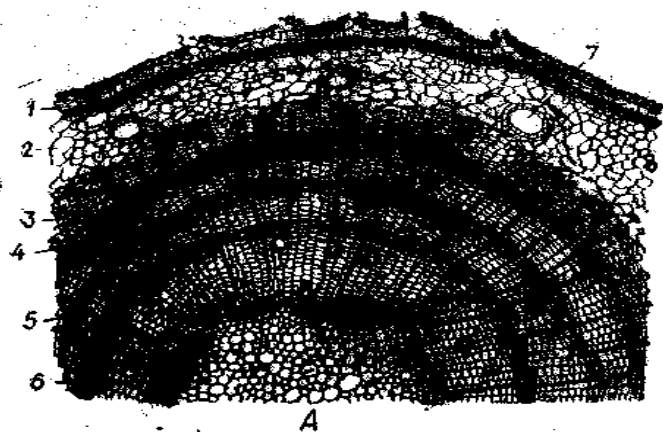
Bu to'qimaning asosiy vazifasi o'simliklarda suvda erigan moddalarning harakatini taminlashdan iborat. Moddalar ikki tomonlama harakat qiladi. Yani ildizdan bargga *o'rovchi oqim* va bargdan ildizga *ildizlovchi oqim* ga qarab. O'tkazuvchi to'qima nay deb yuritiladiga tik joylashgan qalin qobiqli, cho'ziq, o'lik hujayralardan tashkil topgan. Bu naylar orqali tuproqdan shimilgan suv va unda erigan mineral moddalar bargga, bargada fotosintez natijasida hosil bo'lgan organik moddalar esa cho'ziq hujayralardan tashkil topgan elaksimon naylar orqali ildiz, ildizmeva, tugunakka qarab harakatlanadi.

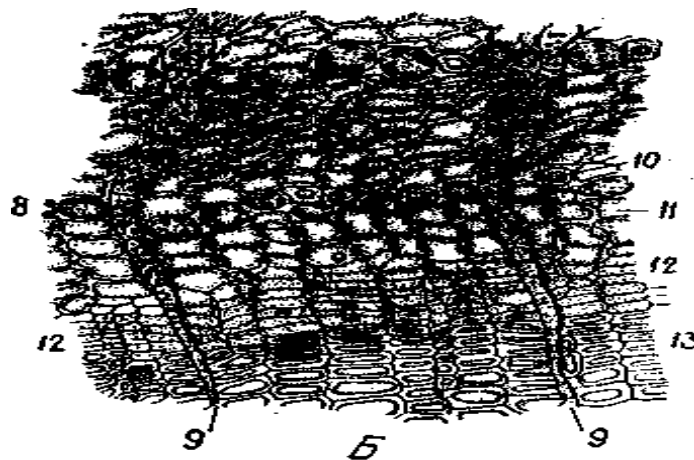
Ildizdagi to'qimalar joylashishi

Beda ildizining tuzilishi

Poya tuzilishi ko'ndalang

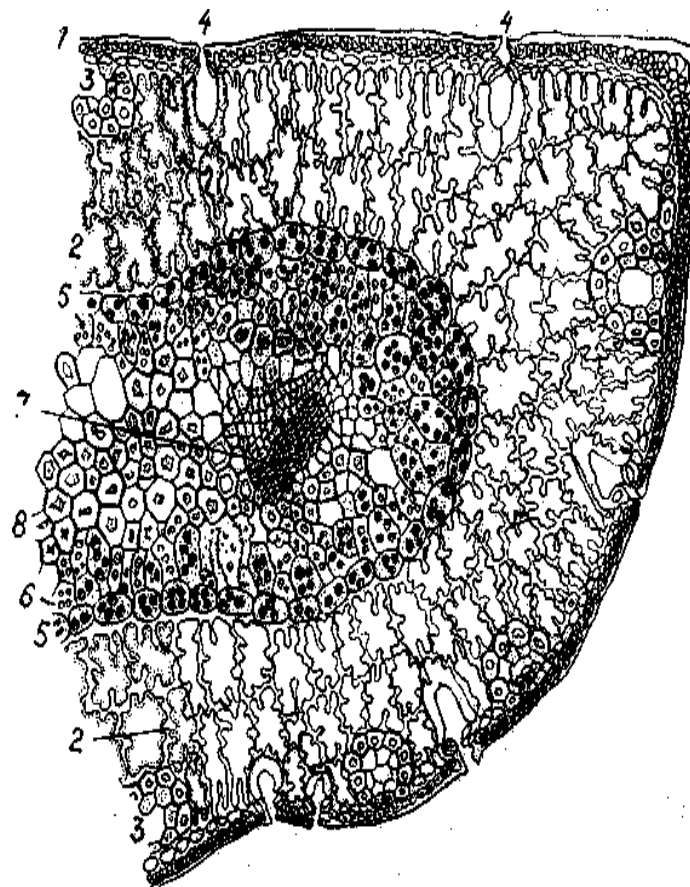
Paya tuzilishi uzinasiga

Asosiy to'qima

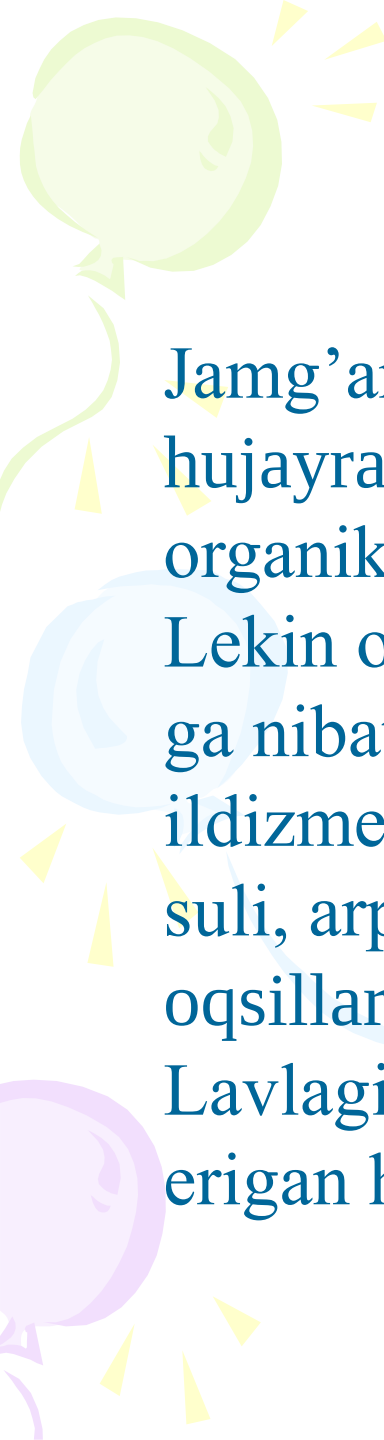
Mazkur to'qima assimlatsiya qilish va jamg'arishdan tashqari suv va havoni jamg'arish vasifalarini bajaradi. Assimlatsiya to'qimasining muhim vasifasi fotosintez amalga oshirishidir. Unda organik moddalarning asosiy qismi hosil bo'ladi. Asosiy to'qima *parenxima* va *assimlilyatsion to'qima* deb ham yuritiladi. Asosiy to'qima hujayralari yirik, g'ovak joylashgan, hujayralar oralig'i katta deyarli bir hildagi yupqa devorli, xloroplastlarga boy. Tirik parenxima hujayralardan iborat. U yashil barglarda, yosh novdalarda, gulning urug'chisida, poyaning o'zagida va havo ildizlarida epidermaning ostidagi etli qavatda joylashgan

Barglarning turli
fotmalari

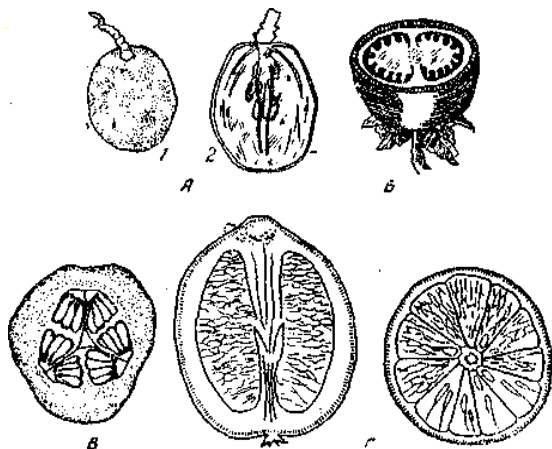

Nina bargining
ko'ndalang kesimi

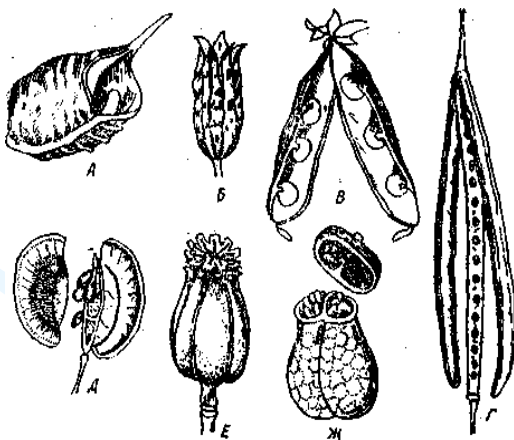

Jamg'aruvchi to'qima

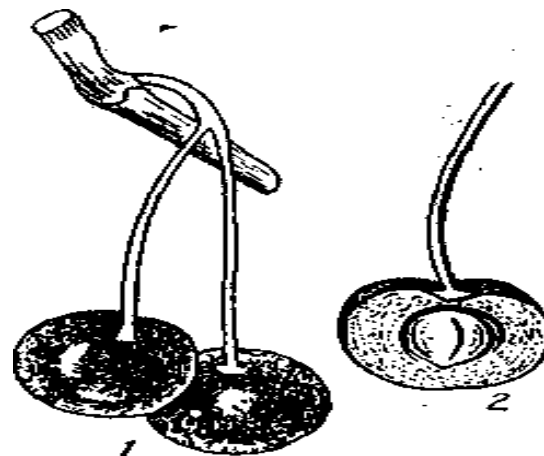
Jamg'aruvchi to'qima asosan tirik parenxima hujayralardan tashkil topgan. Barcha tirik hujayralar organik moddalarni jamg'arish xususiyatiga ega. Lekin o'simlikning ma'lum to'qimalarida boshqalarga nisbatan ko'proq saqlanadi. Bularga urug', meva, ildizmeva, tugunak va boshqalar kiradi. Bug'doy, suli, arpa, lovyaya kabi o'simliklar urug'ida kraxmal va oqsillar mayda qattiq donachalar shaklida saqlanadi. Lavlagi, sabzi, uzum kabi o'simliklar mevasida qand erigan holda bo'ladi.

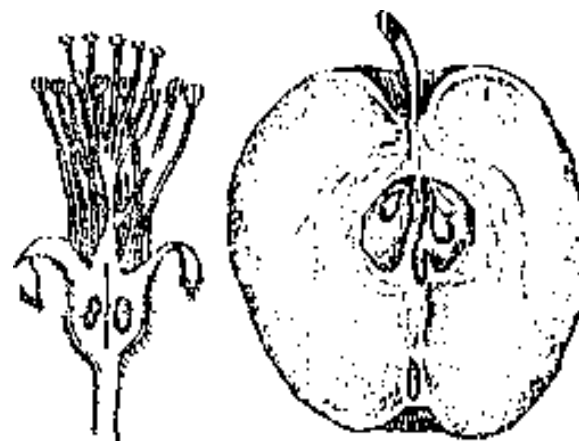
Ko'p urug'li seret mevalar

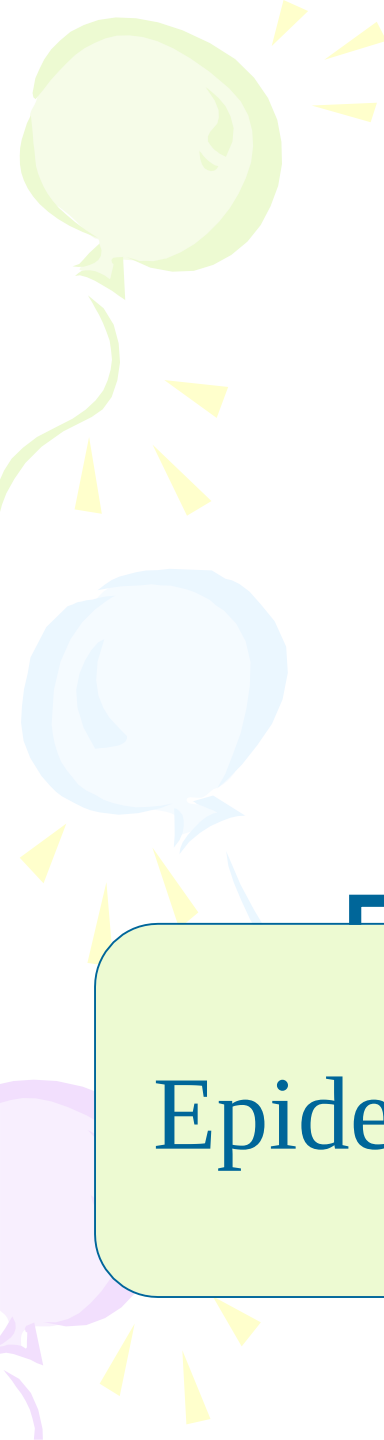
Po'sti quruq chatnab
ochiluvchu

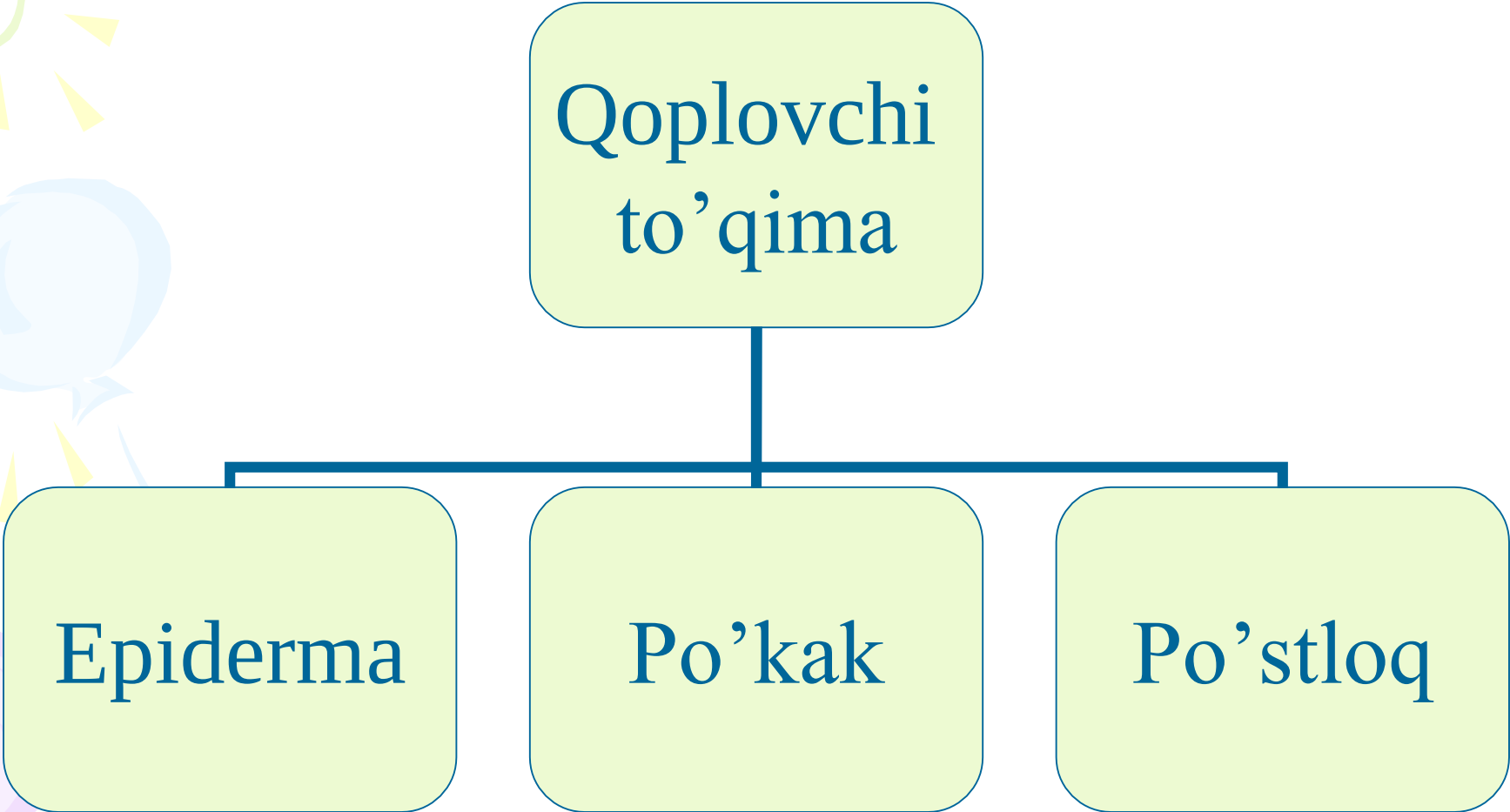
Bir urug'li meva olcha

Olma mevasining
tuzilishi

Qoplovchi to'qima chiqib kelishiga qarab

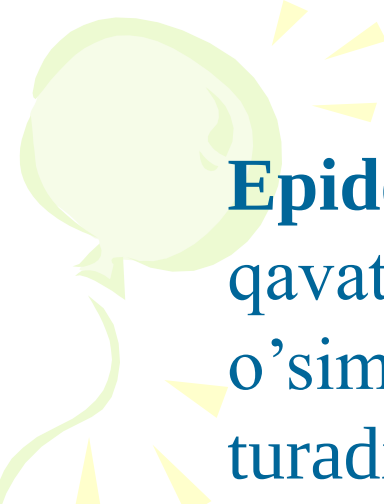
```
graph TD; A[Qoplovchi to'qima] --> B[Epiderma]; A --> C[Po'kak]; A --> D[Po'stloq]
```

Qoplovchi
to'qima

Epiderma

Po'kak

Po'stloq

Epiderma – bir biri bilan zich joylashgan, bir qavat hujayralardan tuzilgan bo'lib asosan o'simliklarning barg va yosh novdalarini qoplab turadi.

Po'kak – o'lik hujayralardan iborat bo'lib uning qobig'iga suberin shimilgan u o'zidan gaz va suvlarni o'tkazmaydi. Uning asosiy vazifasi o'simliklarni yozda yuqori haroratdan, qishda sovuqdan saqlashdir.

Po'stloq – daraxtning tana eski shoxlari va ildizini tashqi tomondan o'rab turadi. Po'stloq sirti yorilgan g'adir budir bo'ladi

Xulosa

Har qanday organizm hujayralardan tashkil topgan bo'lib, o'simlik, zamburug', hayvon hujayrasi yoki bakteriya hujayralari ham kimyoviy tarkibi: biomolekulalar, nuklein kislotalar, oqsillar, uglevodlar va lipidlarning bo'lishi bilan, sitoplazma, hujayra mem-branasining borligi va bir qancha tomonlari bilan o'xshash bo'lsa, farqli tomonlari ham anchaginadir. Sodda hujayralarning tuzilishi va funksional jarayonlari ham sodda bo'ladi. Murakkab organizmlarda kechadigan jarayonlar ham murakkab bo'ladi. Hujayralar evolutsiya davomida tuzilishi va funksiyalari jihatidan takomil-lashib boradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLA

- 1. Yaxontov V.V, O'rta Osiyo qishloq xo'jaligi o'simliklari hamda mahsulotlarining zararkunandalari va ularga qarshi kurash. -Toshkent: O'rta va oliy maktab davlat nashriyoti, 1962. -693 b.
- 2. Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari. –Toshkent: O'zbekiston, 2009. – 56 b.
- 3. Гуссаковский В.В. Фауна СССР, Перепончатокрылые. Т. 2. Вып. 1. Рогохвосты и пилильщики, ч. 1. Москва - Ленинград: ЗИН АН СССР, 1935. С. 118-120.
- 4.6. Завертяева Л.М. Методы оценки устойчивости пшеницы к стеблевым злаковым пилильщикам. / Труды ВИЗР. Вып. 48. Вопросы экологии вредных насекомых. Л.: 1976. С. 139-144
- 5. Яхонтов В.В. Вредители сельскохозяйственных растений и продуктов Средней Азии и борьба с ними. -Ташкент: Госкомиздат. УзССР, 1953. - 663 с.